

Böyüklik mücəssəməsi

Çətinliklər qarşısında vahid nöqtəyə gələn xalq Heydər Əliyevi seçdi

Azərbaycan dilinin izahlı lüğətində deyilir ki, kişilik sözü mənlik, mərdlik, hünər, hey-siyyət anlamı verməklə yanaşı, bir mənası da "sözündə sabit adam, sözünə sahib adam" deməkdir. Kişilik yalnız qeyrət və namus hərəkətlərində deyil, həm də Vətən və xalq təəssübündə, adamlara olan münasibətlərdə, insanın amal və fəaliyyətində, bir sözlə, həyatda, işdə, praktikada da öz əksini tapmalıdır.

1993-cü ilin iyun ayı... Vəziyyət gərgin, son dərəcə çətin və mürəkkəb, böhran üçündə olanda, iqtisadi və sosial problemlər, müşkül və həlli çətin olan məsələlər aşılıb-daşanda, intizam və əmək ahəngi pozulanda, özbaşınalıq, dərəbəylik, cinayət, milli ədavət qol-budaq atanda, bizə qarşı elan olunmamış müharibə nəticəsində torpaqların xeyli hissəsinin əldən getdiyi bir məqamda və ən nəhayət, ölkəmizin parçalanmaq təhlükəsi yarananda, xalq öz ümidini ancaq Azərbaycanın xilaskarı, ümummilli liderimiz və öndərimiz Heydər Əliyevdə tapdı. Xalq vahid nöqtəyə gəldi - "bizi bələlərdən yalnız bu kişi qurtara bilər" dedi.

Türk dünyasının tanınmış oğlu Oljas Süleymanov yazır: "Mən əminəm ki, 80-ci illərin axırları, 90-cı illərin əvvəllərində Heydər Əliyev Azərbaycana rəhbərliyi davam etdirsəydi, nə Ermənistan-Azərbaycan münasibətinə, nə də Sumqayıt hadisələrinə yol verilməzdi. 1990-cı ilin yanvarında general Varenikovun tankları Bakıya yeridilməzdi. 1992-93-cü illər müharibəsində Qarabağ itirilməzdi".

Həmin fikirləri təsdiqləmək və Heydər Əliyevin xilaskarlıq missiyasını sübuta yetirmək üçün onun xalq, millət, dövlət qarşısında xidmətlərini göstərən kişilik salnaməsinə nəzər salsaq, fikirlərimiz daha kəserli olar.

MİKİYANI ASTARADAN NECƏ QOVDULAR?

1964-cü ilin payızında SSRİ Ali Sovetinin sədri, "İliçdən-İliçə" (V.İ.Lenindən L.İ.Brejnevədək) yaltaqlıq yolu keçən Anastas Mikoyan Azərbaycana istirahətə gəlir. Onun üçün respublikanın cənub rayonu Astaranın Gijəbə qəsəbəsində gözəl bir istirahət yeri ayrılır. Dağların əhatəsində, təmiz havada gəzən Mikoyan hərdən qədim tarixi abidələrimiz olan yerlərə, qəbiristanlıqlara və kurqanlara səyahət edir. Oradakı qədim abidələrə öz heyranlığını gizlədə bilmir. Azərbaycanın o vaxtkı rəhbərindən soruşur ki, bu ərazidə əhali niyə seyrəkdir? Yaxşı olmazmı ki, buraya erməni ailələri də köçürülsün? Zavallı ermənilər əzab içində yaşayırlar, yerləri darısqaldır.

Mikoyan təklif edir ki, rayon mərkəzində fəallar yığınağı keçirilsin və onun iştirakı ilə

qərar qəbul edilsin ki, "beynəlmiləçilik və humanizm prinsiplərinə sadiq qalan yerli əhali həqiqətən erməni ailələrinin bu yerə köçürülməsini hökumətdən xahiş edir". Çox keçmir ki, əhali Gəzənçay deyilən yerə toplaşaraq rayon mərkəzinə gedən avtomatların qabağını kəsir. Hətta uşaqlı qadınlar öz körpələrini belə yolun ortasına qoyub Mikoyanı rayon mərkəzinə buraxmırlar. İzdihamı gören Mikoyan respublika rəhbərindən bunun səbəbini soruşur. İzah edirlər ki, əhali erməni ailələrinin bu ərazidə yerləşdirilməsi barədə fikrinizə etiraz əlaməti olaraq, sizi rayon mərkəzinə buraxmaq istəmir. Mikoyan aksiyaya təşkilatçılarının həbs olunması barədə göstəriş verir. Təşkilatçılardan bir neçəsini getirib rayon KQB-sinin təcridxanasına salırlar. Gecə yarısı rayon KQB-sinin sədri onların yanına gəlib bildirir ki, bizim yuxarı təşkilatdan - Heydər Əliyevdən tapşırıq gəlib ki, etiraz aksiyasını davam etdirəsiniz. Bu çirkin sövdanın baş tutmadığını gören Mikoyan bərk qəzəblənir və rayonu tərk edir...

BAŞQA BİR MİSAL...

1967-ci ilin isti bir yay günündə Azərbaycanın əyalət şəhəri Xankəndidə baş vermiş dəhşətli qətl hadisəsi erməni vəhşətini bir daha nümayiş etdirmişdi. Həmin gün atıcı silahlarla yaraqlanmış ermənilər günün-günortası çığı şəhərin mərkəzində dustaq maşınına hücum edərək onu aşırıb, üç nəfər azərbaycanlı məhkumu qətlə yetirmişdilər. Vilayətin rəhbərliyi ermənilərin törətdiyi bu qanlı hadisəni ört-basdır etmək, azərbaycanlıların qanını batırmaq üçün dəridən-qabıqdan çıxırdı.

Heydər Əliyevin Azərbaycan DTK-sının sədri kimi həmin günlərdə özünü necə təmkinli aparması, erməni və rus zabıtları ilə apardığı ciddi və dərin müzakirələr o zaman hadisə ilə əlaqədar təhqiqat-ışçı qrupunun tərkibində olan Azərbaycan KP MK-nın birin-

ci katibi Vəli Axundovu, Nazirlər Sovetinin sədri Ənvər Əlixanovu, Ali Sovetinin sədri Məmməd İskəndərovu və digər rəsmi şəxsləri əsla maraqlandırmamışdı. Sonralar ermənilər özləri etiraf etmişdilər ki, əgər Heydər Əliyev o zaman DTK sədri kimi Xankəndinə gəlməsəydi, o qanlı cinayətin üstü ört-basdır ediləcək və ermənipərəst rəhbərlər isə hələ çox at oynadacaqdılar.

Budur Vətənə, xalqa, hələ doğulmamış sabahlarıma kişilik nümunəsi - böyük bir millətin əzab buzlarını əritmək üçün özünün bütün varlığını təkbəşinə ocaq kimi yandırmaq kişiliyi...

1990-cı ilin əvvəli... Müstəqillik uğrunda mübarizəyə qalxmış xalqımız 20 Yanvar faciəsi ilə qarşılaşdı. Bu zaman qanlı faciəni törədən qırmızı imperiyaya qarşı Moskvada etiraz yürüşünə çıxan 10 minlərlə azərbaycanlının ön sırasında Heydər Əliyev durmuşdu. Kişilik lazım idi ki, bütün təqiblərə baxmayaraq, həyatını təhlükə qarşısına qoyasan, xalqın səsinə səs verərək yeni, müstəqil Azərbaycan uğrunda mübarizəyə qoşulasan. Tezliklə Vətənə, öz doğma diyarı Naxçıvana qayıdışı xalq hərəkatının daha da alovlanmasına səbəb oldu. Milli lider Naxçıvandan müstəqillik uğrunda hərəkata istiqamət verərək Azərbaycanın istiqlal mübarizəsində böyük rol oynadı. Xalqımız azadlığa qovuşdu. Onun sayəsində Naxçıvan o zaman bütün Azərbaycan üçün milli azadlıq və milli dövlət quruculuğu nümunəsi göstərdi. İçimizdən olan bəzi manqurdlar onu təqib etmiş, ona qarşı sui-qəsd əməlləri törətməyə çalışmış, tutduğu yoldan çəkinməyi istəmişdilər. Əvvəlkiləri saymasaq, ikinci dəfə ölkə rəhbərliyinə qayıtdıqdan sonra Heydər Əliyevə qarşı 3 dəfə hazırlanaraq planlaşdırılan sui-qəsd cəhdi puça çıxmışdır. Bütün bunlar təsadüfən yox, bəlkə də Tanrının bu böyük kişini xalq üçün qoruyub saxladığından baş tutmamışdır. Bütün hədə-qorxulara kişi kimi sənə gərək

hətta ölüm təhlükəsi gördükdə belə geri çəkilməmiş, heç zaman mövqeyini dəyişməmişdir.

ƏN AĞIR MƏQAMDA DA ÖZÜNÜ YOX, XALQI DÜŞÜNMEK

Yadınızdadırmı?.. 1990-1993-cü illərdə Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin və Azərbaycan Respublikası Ali Sovetinin sessiyalarında müzakirə olunan məsələlərdə Heydər Əliyevin fəal, düzgün, hadisələrin gedişatına obyektiv münasibətinin o dövrün respublika rəhbərliyi və onların əlaltıları tərəfindən riyakarcasına qarşılınması... Lakin kişilik mücəssəməsi olan Heydər Əliyev bütün təqiblərə, bəzən iftiralara dözərək öz sözünü açıq-aydın söyləməyə nail olmuşdur. Həm də maraqlı cəhət burası idi ki, həmin nankorlar öz "karyerlərinə" Heydər Əliyevin çərəyi ilə nail olmuşdular.

A.S.Puşkinin "Kapitan qızı" əsərində təsirlir bir səhnə var: Qarlı, boranlı, şaxtılı bir gündə dilənçi kökündə çılpac olan bir adama zabit Qrinyov bir stəkan şərab verir, çiyinlərinə kürk atır ki, donub ölməsin. Sən demə, bu, hakimiyyətə qarşı çıxıb, üsyana rəhbərlik edən Puqaçov imiş. Sonralar isə o, əsir alınmış Qrinyovu tanıyır və azad edir. Bir də onlar Moskvada, Kreml qarşısındakı meydan-da, Puqaçov edam edilərkən bir-birlərini görürlər. İzdiham içində olan Qrinyov ona baş əyir. Bax, budur əsil kişilik nümunəsi.

2003-cü il aprelin 21-də Respublika Sərəyində baş vermiş hadisə də xalqın dahi oğlunun bir növ kişiliyini, böyük mərdənəliyini göstərdi. Bilirsinizmi bu, nə deməkdir? Bu, hər şeydən əvvəl ağırların-acıların qarşısında mərdlik, kişilik nümunəsi göstərməkdir. Təbii ki, hər kəs buna tab gətirməz. Gərəkdir ki, Heydər Əliyev qətiyyətinə, düşüncəsinə, təfəkkürünə, iradəsinə, xarakterinə malik olan ki, ən ağır məqamda belə özünü yox, millətini, xalqını, gözəli sənə dikilən minlərlə insanı düşünsən, onların narahatlığını duya bilsən. Bax, bu mənada Böyük Öndərimiz də bir vaxtlar deyirdi: "Görünür, təbiətin özü mənə hansısa bir qüvvə verib. Xarakterim isə qüvvə və bacarığımı səfərbərliyə almağa vadar edir".

Heydər Əliyev kişiliyi xalqımızın tarixi üçün o qədər böyük nümunədir ki, biz onu zaman-zaman yaşatmaqdan ötrü ideyalarını beynimizə, ruhumuza, əqidəmizə, mənəviyyatımıza həkk etməliyik. Çünki Heydər Əliyev Azərbaycan deyilən bu müstəqil məmləkətin qurucusu olmaqla, əbədiyaşarlığımızın simvoludur.

**Ruhun şad olsun, Böyük Öndər!
FİZULİ İBRAHİMİZADƏ
Azərbaycan Respublikası
Fövqəladə Hallar
Nazirliyinin Akademiyasının
Humanitar fənlər
kafedrasının dosenti,
tarix üzrə fəlsəfə doktoru**